

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26/I, telefon 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 3,5 am. dolarja. Bančni račun 65-KB-1-181. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

Uvod v družbeni plan za leto 1957

Napredek gospodarstva na področju okraja Koper bo v letu 1957 celo nekoliko večji kot je bil v letu 1956. Vzpon industrijske proizvodnje bo sicer manjši, toda še vedno za 24 odstotkov nad lanskono proizvodnjo, kar predstavlja vrednost proizvodnje, kot jo ima približno tovarna »Javor«. Manjši porast industrijske proizvodnje v letu 1957 se predvideva zaradi tega, ker se je zmanjšal tempo investiranja v letu 1956 in bo približno ista raven ostala tudi v letu 1957.

Razen industrije se predvideva tudi v vseh drugih panogah gospodarstva povečanje proizvodnje, razen v gozdarstvu, ker so se zmanjšale gozdne površine, ki pripadajo koprskemu okraju.

Za leto 1957 se predvideva večje izkoriščanje kapacitet, za kar so dani pogoji na podlagi boljše preskrbe surovin in potrošnega ma-

teriala. Nedovršenost nekaterih objektov bo še vedno vplivala na nezadostno koriščenje kapacitet in na neskladnost v tehnološkem procesu v nekaterih podjetjih. Da bi dosegli čim ekonomičnejši način povečanja proizvodnje, se bodo morala podjetja preusmeriti na manjše rekonstrukcije in odpravljati ozka grla v proizvodnji.

Istemu cilju bodo služili tudi amortizacijski skladi, ki bodo letos za 14 odstotkov večji, kot so bili lani. Ti skladi bodo omogočili gospodarskim organizacijam, da izvršijo zamenjavo nekaterih zastaralih in izrabljenih strojev in da opravijo nekatere izboljšave v tehnološkem procesu. Organi delavskega samoupravljanja bodo morali skrbeti za to, da se bodo ta sredstva uporabljala načrtno, ker bodo le na ta način ustvarila večjo proizvodnost dela.

Zaradi povečanja proizvodnje se predvideva, da se bo povečalo tudi število zaposlenih; dani so tudi vsi pogoji, da se bo povečala produktivnost dela. Na večjo produktivnost dela bo predvsem vplivalo večje koriščenje kapacitet, boljša organizacija dela, izboljšave v tehnološkem procesu, puščanje v pogon novih modernejših strojev in boljše gospodarjenje v vseh gospodarskih organizacijah. Znatno pa bodo k večji storilnosti prispevali tudi proizvajalci sami, če bodo dosledneje nagrajevani po učinku, če se bodo tehnične norme ustalile in če se bo pravilno uveljavljala sistem premijskega nagrajevanja.

V letu 1957 se predvideva tudi znatno povečanje proizvodnje blaga za široko potrošnjo. Tako bo samo industrija našega okraja dala nad 50% od celokupne proizvodnje direktno za široko potrošnjo. Trgovinska mreža in zadruga se morajo takoj organizacijsko usposobiti, da bodo po čim krajši poti posredovale blago potrošniku.

Na podlagi predvidenega razvoja gospodarstva pričakujemo, da se bo to še bolj ustalilo kot v letu 1956. To nam tudi dokazuje prehod iz lanskega v letošnje leto, ki kaže na umirjenost, ne pa na dezorientacijo kot v preteklem letu.

Inž. P. A.

Delo Ljudske skupščine LRS

V ponedeljek se je v Ljubljani začelo zasedanje Ljudske skupščine LRS, na katerem republiški ljudski poslanci razpravljajo in sklepajo o predlogu družbenega plana LR Slovenije ter proračuna za letošnje leto, razen tega pa med drugim tudi o začasnem finansiranju republiških potreb v prvem tromesečju. Podpredsednik Izvršnega sveta LRS Viktor Avbelj je na skupni seji obeh skupščinskih zborov obrazložil predlog republiškega družbenega plana za leto 1957. V svojem obširnem ekspezu je omenil osnovne značilnosti letošnjega družbenega plana in proračuna. Po njegovem referatu se je razvila živahna razprava o nujnosti povečanja industrijske ter kmetijske proizvodnje. V tej razpravi so sodelovali številni ljudski poslanci, me dnjimi tudi predsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine Slovenije Boris Kraigher.

Prvega februarja letos je zasedal v Beogradu plenum Zveze komunistov Jugoslavije. Sklenil je, da bo VII. kongres Zveze komunistov Jugoslavije novembra v Ljubljani.

Na kongresu bodo prebrali in razpravljali o političnem referatu, o organizacijskem poročilu Centralnega komiteja ZKJ in o referatu o programu ZKJ.

Za kongres bo izvoljen po en delegat na 400 članov.

Tarifni pravilniki koprskega okraja bodo vsklajeni

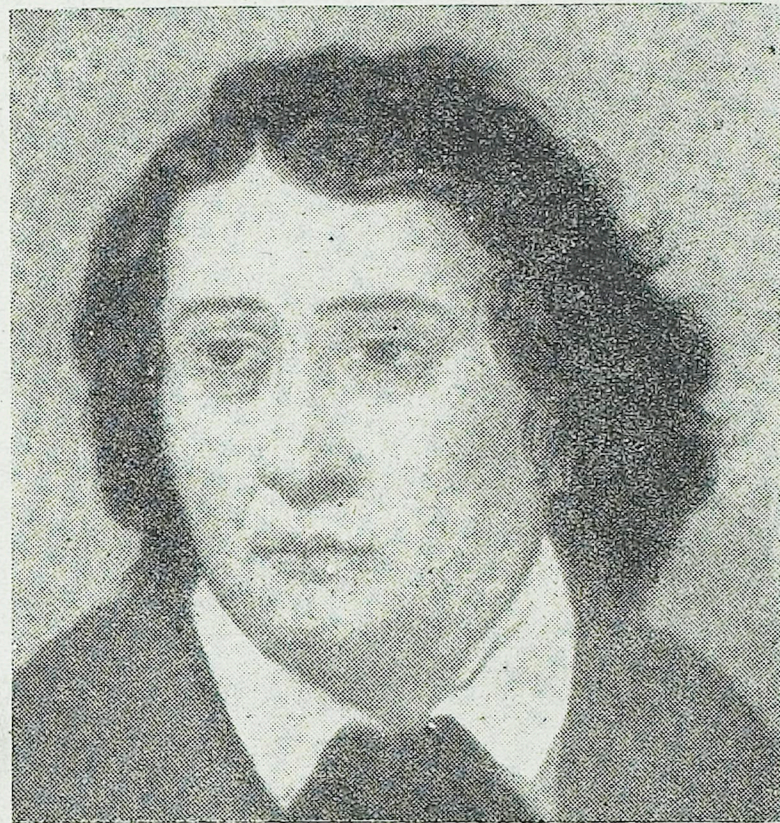
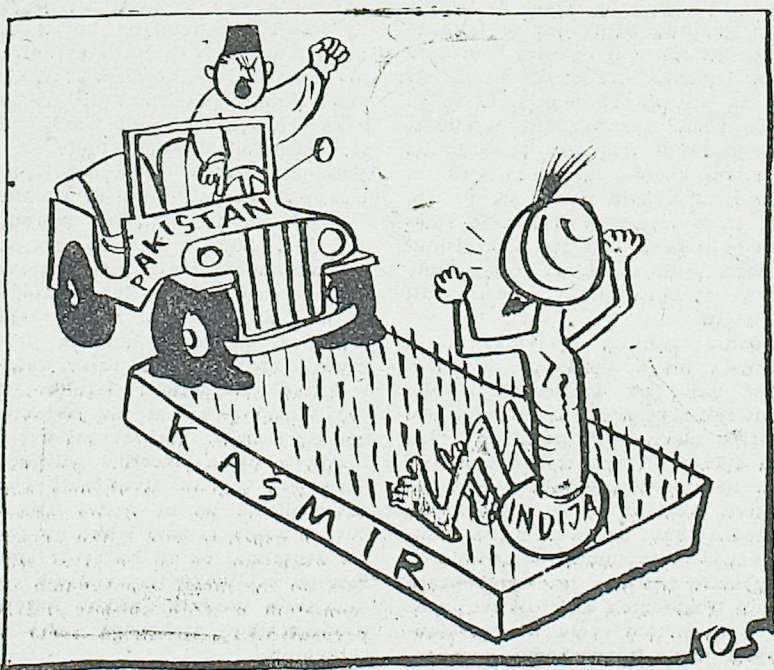
Predsedstvo Okrajnega sindikalnega sveta v Kopru je pretekli teden razpravljalo o vskladitvi doslej veljavnih tarifnih pravilnikov gospodarskih organizacij na področju bivšega sežanskega in postojnskega okraja z novim plačilnim sistemom. Ob tej priložnosti so člani predsedstva govorili tudi o pomanjkljivih naporih delovnih kolektivov koprskega okraja za uvažanje normiranja dela in o brezbriznosti do sprejemanja pravilnikov o premiranju ter o napakah, ki jih imajo tarifni pravilniki, sprejeti leta 1953.

Glede izdelave in sprejemanja pravilnikov o premiranju je predsedstvo Okrajnega sindikalnega sveta ugotovilo, da je bilo komisiji, pristojni za njihovo potrditev, dostavljenih le 160 premijskih pravilnikov v potrditev in da sta le dva bila potrjena, ker ni komisija našla v njih nobene napake. Ta ugotovitev dokazuje neresnost pri njihovem sestavljanju, kar povzroča ponekod znatno gospodarsko škodo.

Ob zaključku se je predsedstvo obravnavalo tudi način potrjevanja popravljenih tarifnih pravilnikov in sklenilo, da jih bodo člani Okrajnega sindikalnega sveta pregledovali skupno z za to pristojno ko-

misijo pri občinskih sindikalnih svetih in z občinskimi komisijami za potrjevanje tarifnih pravilnikov.

K A Š M I R S K I S P O R

Ob našem kulturnem prazniku

Ob našem kulturnem prazniku, ko se naše misli in spomini obračajo k našemu največjemu pesniškemu geniju Francetu Prešernu, nam vedno stopa pred oči velika in tragična podoba tega velikega moža, ki je s svojo srčno krvjo zapisal v knjigo naše kulturne zgodovine s svojimi poezijami tako trajen spomenik, da ga zob časa ne bo načel in da ga slovensko ljudstvo v vsej svoji bodočnosti ne bo moglo nikdar pozabiti.

Njegove poezije, v katerih se prepletajo vsa večna in občečloveška čustva, od mehke in otožne ljubezenske lirike do globoke in uporne ljubezni do domovine, so najčistejši simbol čustvovanja in teženj slovenskega ljudstva, ki je na svoji zgodovinski poti skozi dolga stoletja doživljal in preživljal vse to, kar mu je njegov pesnik zapel ob viharni prelomnici političnih idej in svobodoljubnih bojev evropskih narodov v prvi polovici prejšnjega stoletja.

Vsa Evropa je bila v revolucionarnem vrenju. Mladi narodi, ki so jim absolutistični in reakcionarni režimi po propadu Francoske revolucije in Napoleonovih vojn spet naložili jarem suženjstva in nasilja, so se pričeli zavedati svojih pravic in so začeli dvigati zastavo nacionalne svobode in revolucije. Niso več hoteli živeti ob robu zgodovine, kamor jih je potisnila reakcija posvetnih in cerkvenih mračnjakov. Med temi narodi so vstali veliki možje, genialni duhovi in preroki-pesniki, ki so, kot nekoč bard, s pesmijo budili in klicali svoje narode na punt proti nasilju tujcev in nazadnjaškemu družbenemu redu.

S pesnikom Francetom Prešernom se v zgodovini Slovencev začneja tista doba, ko se je majhen slovenski narod, stisnjen med romanskim in germanskim svetom, začel prebujati in zahtevati svoje pravice do lastnega političnega življenja in do lastne slovenske kulture.

France Prešeren je bil med Slovenci skoraj edini izobraženeč v tedanji meščanski in klerikalni slovenski družbi, ki je v ozkem krogu svojih prijateljev in somišljenikov po pesniku Valentinu Vodniku prvi prižgal plamenico svete ljubezni do svojega zaničevanega ljudstva in začel v čisti domači besedi ustvarjati literarne umetnine, s katerimi smo lahko prvič v naši zgodovini stopili s ponosom pred tiste evropske narode, ki so imeli za seboj že stoletno kulturno in umetniško tradicijo.

O Prešernu je bilo že toliko napisanega, da je prav težko povedati kaj novega o tem našem velikem pesniškem geniju. Ko se ob obletnici njegove smrti spominjamo njegovega dela, je potrebno, da vedno znova razmišljamo o težki življenjski poti, o bridkih razočaranjih v Prešernovem osebnem življenju in o natočevanju ter klevetah njegovih idejnih nasprotnikov iz cerkvenih krogov.

Vse te življenjske nesreče pa niso mogle streti njegovega močnega duha. Čim bolj so padali na njega težki in nemili udarci usode, tem bolj je šel v globino svoje bogate duševnosti in iz nje zajemal čudovite pesmi, v katerih je razodeval vso bolešno lepoto svojih ranjenih in večno nemirnih čustev.

Po smrti svojih najzvestejših prijateljev in sodelavcev je ostal osamljen v boju z nerazumevajočo in sovražno okolico. Njegovo telo je začelo hirati in njegova sla po življenju je počasi ugašala, dokler je ni 8. februarja, 1849 blagodejna smrt popolnoma s svojim ledenim dihom pogasila.

Prešernove poezije nam bodo vedno neizčrpna zakladnica lepote in pretresljive tragike genialnega človeka, ki je s preroškim glasom oznanjal novo dobo svojemu ljudstvu, ki je trpelo kot je on trpel in ki je iz tega trpljenja po dolgih sto letih, po smrti svojega velikega pesnika, vstalo, prerojeno in prekaljeno v težkem in krvavem boju za svoj obstanek, k novemu življenju, v boljših in pravičnejših pogojih nove in napredne človeške družbe.

PETER MARTINC

Spremljati POSVETU

Zmaga fronte ljudske demokracije v Romuniji

Na nedeljskih parlamentarnih volitvah v Romuniji je nad 98 odstotkov volivcev glasovalo za kandidate Fronte ljudske demokracije. Izvolili so vseh 437 kandidatov Fronte.

Volilo je 11.600.000 ljudi ali 99 odstotkov vseh vpisanih volilnih upravičencev. V primerjavi s prejšnjimi volitvami je bilo milijon volivcev več. Ta porast gre na račun državljanov, ki so jim naknadno priznali volilno pravico.

Zaradi izraelskega omalovaževanja sklepov OZN

Glavna skupščina OZN je pretekli teden ponovno razpravljala o vprašanju umika izraelskih čet s področja Gaze in Akabskega zaliva. Z ogromno večino glasov je sprejela resolucijo, ki zahteva od Izraela brezpogojni umik njegovih čet z egiptovskega ozemlja. Prav tako so sprejeli resolucijo, ki zahteva, naj Hammerskjöld ob posvetovanju z Izraelom in Egiptom uveljavlja ukrepe, ki določajo, da je treba spoštovati določbe sporazuma o premirju iz leta 1949, varnostne sile OZN pa je treba razporediti na obeh straneh demarkacijske črte, zlasti pa na področju Gaze in ob Akabskem zalivu.

Kljub sprejetim resolucijam pa Izrael še naprej trmoglav vztraja na svojem starem stališču in zahteva poročstvo za svobodno plovbo svojih ladij po Sueškem prekopu ter za varnost pred nadaljnjimi incidenti na meji pri Gazi in na Sinaju. To stališče je seveda ogorčilo Egipt, ki je zahteval sklicanje izredne seje Glavne skupščine OZN, na kateri bi sprejeli

ukrepe glede sankcij proti Izraelu. Čeprav zahteve Egipta še niso uradno znane, menijo v krogih azijsko-afriških delegacij, da bodo predlagali gospodarsko in finančno blokado Egipta, izključitev Izraela iz OZN in v skrajnem primeru tudi oboroženo intervencijo. Čeprav ima Izrael pravico zahtevati, da pravično rešijo vprašanje področij, na katerih je življenjsko zainteresiran, je vendar nedopustno, da kot napadalec postavlja pogoje. O spornih vprašanjih med Izraelom in Egiptom je sicer treba razpravljati, vendar šele potem, ko bo napadalec umaknil svoje čete z egiptovskega ozemlja.

Eisenhower in Dulles za Titov obisk

V zvezi z gonjo, ki so jo začeli nekateri krogi v ZDA proti nameravanemu obisku predsednika Tita v ZDA, je naše državno tajništvo za zunanje zadeve sporočilo, da do tega obiska za sedaj ne bo prišlo, ker čas za to ni primeren. Predsednik Tito sicer še ni prejel uradnega povabila, vendar sta bili obe vladi že blizu sporazuma. Razumljivo pa je, da povabila, v kolikor bi ga tudi poslali, v takem vzdušju, ko so grobo žalili našo državo, ne bi sprejeli.

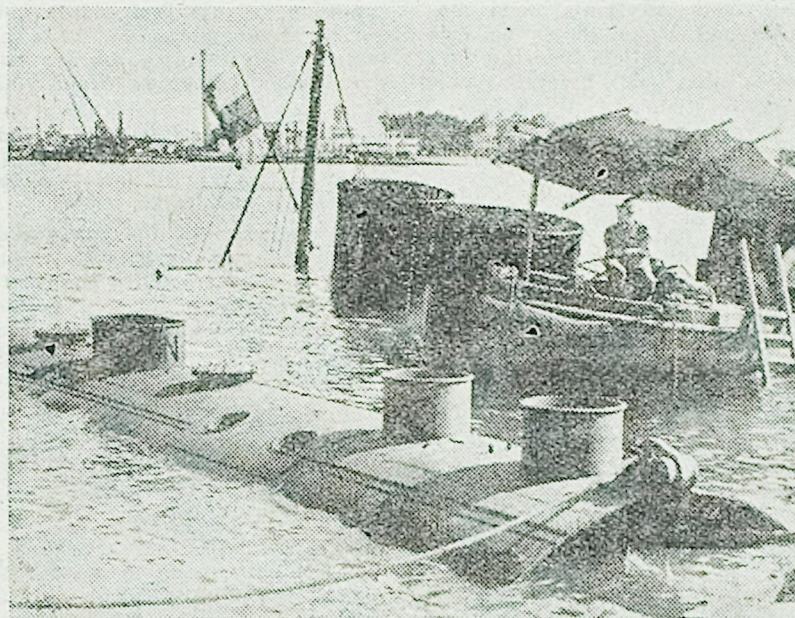
Raznim hujskačem v ZDA sta te dni odgovorila tudi predsednik ZDA Eisenhower in zunanji minister Dulles. Predsednik Eisenho-

wer je poudaril, da se stvari miru lahko stvarno koristi samo s pogojem, da se sodelovanje med državami in vladami in njihovimi državniki razvija na široki osnovi. Pri tem je naglasil, da se ne more prispevati k miru, če bi se stiki in razgovori omejili samo na državnike, ki v vsem soglašajo. Zunanji minister Dulles pa je poudaril, da je že lani decembra na neki tiskovni konferenci izjavil, da bi bil ta obisk koristen za obe strani in da tega svojega stališča še vedno ni spremenil.

wer je poudaril, da se stvari miru lahko stvarno koristi samo s pogojem, da se sodelovanje med državami in vladami in njihovimi državniki razvija na široki osnovi. Pri tem je naglasil, da se ne more prispevati k miru, če bi se stiki in razgovori omejili samo na državnike, ki v vsem soglašajo. Zunanji minister Dulles pa je poudaril, da je že lani decembra na neki tiskovni konferenci izjavil, da bi bil ta obisk koristen za obe strani in da tega svojega stališča še vedno ni spremenil.

Sovjetska zveza bo letos gradila predvsem težko industrijo

Sredi tedna se je začelo v Moskvi šesto zasedanje Vrhovnega sovjeta ZSSR, na katerem je najvažnejša točka dnevnega reda gospodarski načrt Sovjetske zveze v letošnjem letu. Iz poročila, ki ga je prebral predsednik državne gospodarske komisije Pervuhin, je bilo razvidno, da bo letošnji gospodarski načrt SZ temeljil na prednosti težki industriji. Na tem področju se bo proizvodnja povečala za 7,8% v primerjavi s lanskim letom, proizvodnja potrošnega blaga pa se bo zvišala za 5,9%. Za vojsko je Sovjetska zveza določila 16% celotnega državnega proračuna, kar je manj kot lani.

Enote mornarice OZN čistijo Sueški prekop. Na sliki dviganje ladje v bližini Port Saïda, pri vzhodu v kanal.

ZUNANJE POLITIČNI KOMENTAR JUGOPRESA

Prelomnica v ameriško-arabskih odnosih

Do nedavnega so Amerikanci odkrito želeli, da bi tudi v bodoče Angleži reševali vprašanje planiranja politične strategije na Srednjem vzhodu, medtem ko so sami hoteli utrditev in razširitev svojih ekonomskih položajev tako, da ne bi z ničimer izzvali nezadovoljstva Arabcev. Zaradi takega stališča je ameriška politika vzbujala videz nepristranosti v arabskem svetu in je zato lahko imela pomembno vlogo pri reševanju vprašanj Srednjega vzhoda.

Nepriistransko zadržanje Washingtona pa je bilo le več ali manj navidezno in javno mnenje arabskega sveta je bilo do njega dokaj obzirno. Najboljši dokaz tega je nenadna in politično izmišljena odpoved objavljenih ameriške pomoči Egiptu za gradnjo Asuanskega jezusa. Ta odpoved je dala ameriški politiki na Srednjem vzhodu novo obeležje in zato tudi arabske dežele niso mogle iti brezbržno mimo tega.

Dogodki na Srednjem vzhodu, ki so sledili dejavnosti ZDA v zvezi z vprašanjem gradnje Asuanskega jezusa, so bili logična posledica mnenja Egiptčanov in mnenja velikega dela drugih Arabcev, da Washington rovari proti njihovim osnovnim nacionalnim težnjam. V tej ugotovitvi pa je potrebno iskati vzroke, ki so napotili egiptovsko vlado k nacionalizaciji Sueškega prekopa. In preplšenost Zahoda, da gre razvoj dogodkov v tej smeri prehitro in predaleč,

je povzročila anglo-francosko-izraelsko agresijo na Egipt.

Nepremišljena anglo-francoska akcija na področju Sueškega prekopa je ustvarila nov politični položaj na Srednjem vzhodu, ki pa ga je, kakor kaže, Washington predvideval. Pred ameriško politiko sta se namreč tedaj postavila dva, med seboj ozko povezana problema. Najprej je moral Washington z odločnim korakom dokazati arabskemu svetu, da anglo-francoski napad na Egipt ni istovesten s politiko ZDA, ker le tako bi lahko ohranil svoj ugled v tem delu sveta. Istočasno pa je bilo treba misliti na nujnost obdržanja, in to za vsako ceno, vse zahodne politične, ekonomske in strateške položaje na Srednjem vzhodu, ne oziraje se na dejstvo, v čigavih rokah so, pa čeprav samo formalno. S tem je ameriška politika zašla v resna protislovja, iz katerih se že od prvega dne napada na Egipt skuša izvleči ta ali oni način.

Sedanja politika Washingtona je zaradi različne vrednosti njegovih stališč zašla na dvotirnost. Z ene strani želi s pomočjo Eisenhowerjeve doktrine ohraniti v arabskem svetu tisto stanje, ki nasprotuje tamkajšnjim nacionalnim težnjam. Nezadovoljstvo Arabcev s to doktrino je očigleden znak, da se ne more Srednji vzhod sporazumeti z nadaljevanjem stare politike. Na drugi strani pa želi Washington obdržati svoj prestiž v arabskem svetu z zoperstavljanjem anglo-francoskemu poskusu,

je zahteve glede neodvisnosti in samostojnosti Alžira. V stavko se je vključilo 8 milijonov Alžircev in je skoraj popolnoma paralizirala gospodarsko življenje v deželi. Ob enem so začeli s solidarnostno stavko tudi alžirski delavci v Franciji in prebivalci nekaterih arabskih držav. Ker se po zaključku enotenske stavke razprava v OZN še ni začela, so stavko podaljšali še za nekaj dni, tako da je sovpadla z začetkom razprave.

O posledicah tega največjega stavkovnega protesta v arabskih deželah po drugi svetovni vojni je danes še težko govoriti. Ne gre le za ogromno politično in gospodarsko škodo, ki je bila prizadejana Francozom, ampak tudi za njihove prihodnje težave. Francozi so namreč ogromno stavkojčih pozaprli, odpustili številne delavce in nameščence, mnogim trgovcem pa prepovedali obratovanje. Vendar, če je bil namen njihovih represalij doseči »mir in red« v deželi, so se najbrž bridko ušeli. Alžirski uporniki so namreč v odgovor na represalije še povečali svoje napade na francosko vojaštvo in postojanke. Boji so se zlasti blizu severnih mest tako zaostri, da so morali Francozi mobilizirati večje število topniških in letalskih enot.

V takem vzdušju so precej smešno izzvenele besede francoskega zunanjega ministra Pineauja, ki je v uvodnem govoru v razpravi o alžirskem vprašanju v OZN dejal, da so Alžirci prav tako navadni

francoski državljani, kakor na primer Parižani ali Provansalci. Pineau je govoril skoraj tri ure, nato pa je svoj govor nadaljeval naslednji dan. Čeprav si je na vse načine prizadeval dokazati, da je vprašanje Alžira izključno notranja zadeva Francije in da je upor v deželi rezultat mednarodnih hujskanj in splet, pobudnik zanj pa »mednarodni komunizem«, je vzbudil razmeroma malo razumevanja pri večini delegacij pri Združenih narodih.

Kljub temu pa je prezgodaj govoriti o končnih rezultatih razprave. Verjetno bo tudi tokrat prišlo do križanja interesov med velesilami, ki bodo hotele vsaka na svoj način pomagati pri »pravični« ureditvi alžirskega vprašanja. Toda OZN je iz dneva v dan samostojnejše in močnejše telo, ki sicer poslušata take in drugačne predloge volil, vendar se v večini primerov le odloči za tisti sklep, ki je po njenem mnenju najpravičnejši. In prav v zadnjih mesecih smo imeli več zadevnih dokazov v zvezi s sueško krizo.

Toda tudi če bodo Združeni narodi sprejeli resolucijo v korist Alžira, bo to vprašanje še vedno prečeno. Francija je namreč že večkrat poudarila, da se sklepov, ki bi Alžiru priznavali samostojnost, ne bo držala. Res je sicer, da letos ne misli ponoviti lanske igre trgoglavega otroka, ko je njena delegacija demonstrativno zapustila Glavno skupščino, vendar v alžirskem vprašanju kljub vsemu ne misli popustiti. Zgodovinski razvoj pa gre svojo pot in kolonializmu v Alžiru so prav tako šteti dnevi, kakor so bili pred leti Indiji, Egiptu, Burmi, Maroku, Tunisu in številnim drugim danes že samostojnim državam. Nobenega dvoma ni, da bo prej ali slej tudi v Franciji zmogla napredna struja, ki se bo alžirskega vprašanja lotila s stvarnejše strani, kakor se ga sedanji vodilni politiki.

Projekt Koper je dobil sodobne prostore

V soboto popoldne so v Kopru slovesno odprli nove prostore »Projekta-Koper«, podjetja za projektiranje visokih in nizkih gradenj. Pritlične prostore v Verdijevi ulici so s 4 milijonskim kreditom, ki ga je dal Občinski ljudski odbor v Kopru, v treh mesecih preuredili in sončne, zračne in sodobne risalnice ter poslovne prostore.

Otvoritvi so prisostvovali predstavniki ljudske oblasti, tehnični strokovnjaki kopskega okraja in investitorji. Kolektiv podjetja je ob tej priložnosti pripravil razstavo, ki je bila za občinstvo odprta tudi v nedeljo. Razstava je prikazala delo kolektiva v zadnjih devetih mesecih. Po mnenju strokovnjakov so načrti, ki jih je »Projekt-Koper« doslej izdelal, kvalitetno dobri in ekonomični ter omogočajo investitorjem občutno zmanjšanje stroškov.

Posebno pozornost so vzbudile študije in izvedbeni načrti stanovanjskih gradenj, ki so prilagojeni tukajšnjim krajevnim potrebam.

Strokovno usposobljenost članov tega delovnega kolektiva najbolj dokazuje njegovo sodelovanje pri projektiranju raznih objektov n avtocesti Ljubljana-Zagreb. Konstrukcije mostov, katerih načrti so bili tudi razstavljeni, kažejo na nove prijeme v projektiranju mostov.

Obiskovalci razstave so pokazali veliko zanimanje tudi za načrte za ureditev turističnih objektov, kot so n. pr. letno kopališče v Izoli, Socerbski grad itd., in za načrte za adaptacijo nekaterih stanovanjskih ter industrijskih objektov. Med njimi so bili načrti za preureditev bolnišnice v Kopru, Izoli in Piranu, ki jih je naročil Zavod za socialno zavarovanje v Kopru ter s tem neposredno dokazal svojo pripravljenost, da se vprašanje zdravstva v teh krajih čimprej reši.

Ureja uredniški odbor. — Glavni urednik Stane Skrabar. — Odgovorni urednik Rastko Bradašnja. — Za tisk odgovarja Franc Zdešar.

France Prešeren Gazela

Oči sem večkrat prašal, ali smem ljubiti te; odgovora ne zvem. Od daleč gledaš, draga, me prijazno; prevzetno vihaš nos, ko mimo grem. Ak' v tebe so obrnjeni pogledi, odtegneš precej svoj obraz očem; al' ak' dekleta druga ogledujem, zakriti jeze ni ti moč ljudem. Tako, al' ljubiš me, al' me sovražiš, kak' bi ti vstregel, siromak ne vem.

Matevž Lukanc: Primičeva Julija

Pred peto premiero Gledališča Slovenskega Primorja v sedANJI sezoni

Obeta se nam zanimiva predstava: DEBUT IN EKSPERIMENT

VEST: Na kratko smo že poročali v prejšnji številki, da pripravljajo ansambel GSP za prihodnjo premiero dramo Tennesseeja Williama »Steklena menažerija«. Predstava bo zanimiva iz več vzrokov: predvsem seveda zato, ker bomo prvič srečali na našem odru znanega ameriškega dramatika v enem njegovih najpomembnejših del, obenem to pomeni preizkušnjo naših igralcev v eksperimentalnem gledališču v krogu in končno še režijski debut za Marijana Bačka, ki smo ga do zdaj poznali le kot igralca. Premiera je predvidena za 13. februar.

Seveda je vse to dovolj mikavna snov za novinarski

RAZGOVOR, na katerega sem povabila Marijana Bačka.

— Nisem vedela, da ste tudi režiser. Je to za gledališko upravo samo »izhod v sili«, ker nima režiserjev ali je bila tudi vaša želja, da bi preizkusili svoje moči na tem polju?

— Oboje. Priznam, da smo bili v hudih škripcih in me je uprava kot člana umetniškega vodstva kar doletela za režijo. Toda resnici na ljubo moram tudi priznati, da je bila režija moja davna, skrivna želja. Ze v drugem letniku Akademije sem hotel »presedlati« na režijo, pa so mi nekateri odsvetovali. Včasih mi je bilo žal, da sem ubogal.

— Naj bo kakorkoli, zdaj režirate! Če se izpolni človeku skrita želja, se loti dela z veliko vnemo. Torej kako delate in kaj bi želeli ustvariti?

— Pri tekstu so bile potrebne nekatere korekture, vendar ne bistvene, ker bo predstava v krogu in ne na odru.

— To je za nas pač novost. Se spomnite, kakšne navdušene pred-

Ob prvi podelitvi Kosovelovih nagrad

Za kulturni praznik slovenskega naroda, danes, na Prešernov dan, bodo prvič podeljene nagrade iz Sklada Srečka Kosovela. Kakor smo že pisali, je namen tega sklada pri našem Okrajnem svetu Svoboda in prosvetnih društev v tem, da vsako leto v obliki javnega priznanja odlikuje s primernim številom denarnih nagrad tiste množične kulturno-prosvetne delavce v našem okraju, ki so se v preteklosti, zlasti pa v preteklem letu v naših kulturno-prosvetnih društvih odlikovali s svojim požrtvovalnim delom in s posebnimi uspehi. Prav zaradi tega, ker bodo letos te nagrade prvič podeljene, se je razumljivo nabralo dokaj upravičenih predlogov, saj so občinski sveti Svoboda in prosvetnih društev predlagali za nagrade dosti zaslužnih kulturno-prosvetnih delavcev iz svojega območja. Zato je bil upravni odbor Sklada Srečka Kosovela v zadregi. V ta namen določena finančna sredstva so bila namreč omejena, razen tega pa je bilo treba izbrati med petimi možno izenačenimi kandidati, komu naj pripada prva nagrada. Zato je bil sprejet sklep, da naj letos odpade prva nagrada in da naj se podeli pet drugih nagrad po din 30.000 ter 13 tretjih nagrad po 15.000 dinarjev.

Druge nagrade bodo prejeli: 1. Avgust Gojkovič, Raven; 2. Ema Hojkar, Postojna; 3. Miro Kranjc, Sežana; 4. Adolf Krašna, Piran in 5. Franjo Sornik, Izola.

Tretjo nagrado prejmejo naslednji kandidati: 1. Jože Cergonja, Hrpelje; 2. Slavko Cernelič, Postojna; 3. Francesco Diqua, Sveta Lucija; 4. Matilda Dolenc, Planina; 5. Janko Klebenecel, Boršt; 6. Ciril Komar, Razdrto; 7. Cirila Mesec, Marežige; 8. Franc Rodida, Sežana; 9. Vladimir Sosič, Senožec; 10. Dario Scher, Izola; 11. Rado Škabar, Divača; 12. Slava Zele, Prestranek in 13. Bruno Zusto, Bač.

Kakor vidimo, je število nagrajencev dosti večje od prvotnega predloga, v zvezi s tem pa je moralo ostati upravnemu odboru Sklada Srečka Kosovela še lepo število predlogov za nagrajevanje v prihodnjih letih, ko se jim bodo brez dvoma pridružili še novi zaslužni kulturno-prosvetni delavci iz društva našega okraja. Vidimo tudi, da sta med nagrajenci tudi dva pripadnika italijanske nacionalne manjšine, katere kulturno-prosvetni krožki tako živahno delujejo.

O svečani podelitvi nagrad in o sprejemu, ki ga danes, v petek, na čast vsem nagrajencem prireja predsednik okrajnega ljudskega odbora Albin Duje, bomo poročali v prihodnji številki.

Vsem zaslužnim kulturno-prosvetnim delavcem, ki so letos prvič sprejeli Kosovelove nagrade, pa tudi naše iskrene čestitke!

Krožek mladih slikarjev

Dejavnost slikarjev-amaterjev na Goriškem

V veliko družino kulturno-prosvetnih društev na Goriškem se je pred dvema letoma vključilo novo društvo, klub slikarjev in amaterjev »Niko Pirnat«. Ker so mladi amaterji čutili potrebo po znanju o osnovah slikarstva, so se odločili organizirati amatersko šolo. Pri tem pa je nastalo vprašanje prostorov. Rešili so ga tako, da so preteklo leto uredili klubske prostore v Novi Gorici. Delali so udarniško, material so prispevala nekatera lokalna podjetja. Adaptirani prostor v podstrežju V. stanovanjskega bloka ima klubski prostor, malo pisarno in učilnico. Po svečani otvoritvi so ponovno začeli z delom.

Slikarji-amaterji se sedaj pripravljajo, da bodo dostojno počastili 10. obletnico priključitve Slovenskega Primorja k Jugoslaviji. Ob tej priložnosti nameravajo organizirati dve razstavi, ki naj bi predstavili njihovo delo od priključitve do danes. Najprej bodo razstavili starejši slikarji, njim bo sledila kolektivna razstava mlajših. Ob kakem mladinskem prazniku pa bodo razstavljali tudi člani »Krožka mladih slikarjev«.

Pri ureditvi svojih zamisli upajo slikarji-amaterji na vsestransko pomoč prosvetnih organov, ki so jim že toliko pomagali v preteklih letih. T. B.

Nabratko

RAZSTAVA SLOVENSkih SLIKARJEV V LIJUR

Mladi slovenski umetniki Jože Ciuha, Dore Klemenčič in Ivo Subic, razstavljajo svojih 50 motivov iz Francije v Jugoslovanski galeriji v Parizu. Razstava bo odprta dva tedna.

OTROŠKA ENCIKLOPEDIJA

Založniško podjetje »Solska knjiga« v Zagrebu bo izdalo otroško enciklopedijo »Svijet oko nas«. Pobudo za to izdajo je dala družina »Naša djeca«. Pri izdelavi enciklopedije sodeluje 50 strokovnjakov in skupina likovnih umetnikov. Pojmi bodo čim bolj razločno in s ilustracijami. Enciklopedija je namenjena kot pripomoček otrokom pri pouku in za razširjenje pridobljenega znanja. Po srbsko-hrvatski izdaji je verjetno, da bodo prevedli enciklopedijo tudi v slovensko.

LETOŠNJA BIBLIOFILSKA IZDAJA

V letošnji dogodke med knjižnimi izdajami bodo bibliofilske opremljene fantastične Hoffmannove pripovedke, ki jih pripravljajo Cankarjeva založba v Ljubljani. Tekst je prevedel Herbert Grün, ilustracijo pa je preskrbel Vladimir Laković. Razkošna bibliofilska izdaja bo podobna znani izdaji Balzacovih »Okroglih povesti«.

NOVA VRSTA GLASBENIH VEČEROV V ZAGREBU

Ze dalj časa dela v Zagrebu »Muzička tribuna«, ki jo je ustanovilo Društvo prijateljev glasbe. Zdjaj so začeli še s posebnimi glasbenimi večeri v dvorani Centralne ljudske univerze, kjer so razgovori z znanimi osebnostmi iz zagrebskega glasbenega življenja. To je po vzgledu pomonkov, ki so na Delavskem vseučilišču s književniki na tako imenovanih »Literarnih petkih«.

SKUPINA LAURENCEA OLIVIERA BO OBISKALA JUGOSLAVIJO

Na tradicionalnem Shakespeareovem festivalu v Stratfordu in na letošnjem festivalu narodov v Parizu bo uprizorila angleška gledališka skupina, ki jo vodi Laurence Olivier in Vivien Leigh, znano delo »Tita Andronica«. Predvideno je, da bodo obiskali tudi dunajski festival in Jugoslavijo, kjer bodo nastopili predvidoma v Beogradu in Zagrebu.

LETO GLEDALIŠCE V OPATJI

Prve temeljne kamne so položili za bodoče opatijsko letno gledališče, v katerem bo 3600 sedežev. Stroški graditve bodo znašali okrog 35 milijonov dinarjev. Prvi del gradnje bo izvršen do 15. junija letos, ko bo lahko gledališče že sprejelo 15000 gledalcev.

Marijan Bačko

in postavil v čas med obema vojnama.

— In vendar to še ni vse. Zgodbe same sicer ni treba pripovedovati, zanimajo pa me »dišave«, ki ste jih dodali.

— Ze vem, kaj mislite. Moja misel je ustvariti v gledalcu občutek, kako se prepletajo sanje z resničnostjo, poezija z življenjskim realizmom. To je nujno pri zgodbi, ki nam pripoveduje o materi, ki živi v spominih, o razdvojenem sinu, o hčerki, ki je zasanjala v svojo stekleno menažerijo in trpi na občutku manjvrednosti, pa o zdravem, povprečnem Američanu, ki pride v to čudno družino.

ZAKLJUČEK, ki je pravzaprav še vedno razgovor, le da ne sodi več v strogo uraden okvir. Ne samo gledališki ansambel, tudi vsi njegovi prijatelji so si globoko oddahnil: končno imajo svoj avtobus, ki ga vidite naslikanega na naši tretji strani. Zdjaj bo šlo vse veliko laže in gostovanja ne bodo več tak problem.

Naše gledališče je povabljeno v goste v Celje, Ptuj in Maribor, v naši gledališki hiši pa bomo videli Mariborčane in naše stalne drage goste Tržačane. V marcu bo verjetno v Ljubljani festival slovenske dramatike, na katerem bi bilo lepo, da bi gostovalo tudi GSP. Gre le za izbiro dela: Ocvirkov »Peter Klepec« ali Kislingerjeva drama »Oni s slepega tira«, o kateri se z avtorjem šele dogovarjajo.

In za končni zaključek: v februarju bomo imeli še eno premiero-komedijo. Smo pač v pustnem času.

Z. L.

Po dramati Tennesseeja Williama »Steklena menažerija« so posneli Amerikanci istoimenski film, ki smo ga videli tudi pri nas. Na sliki znana igralka Jane Wyman v vlogi Laure.

MLADA POTA, ŠTEV. 4

Prozne sestavke objavljajo mladi avtorji Marijan Kramberger, Evelina Umek in Silvo Vremec. Poezijo zastopajo pesniki (nekateri od njih pogosto srečujemo v naših revijah): Božo Levac, Ivan Kastelic, Jože Humer, Saša Vegri, Valentin Cundrič, Marjan Erbežnik in Blaže Koneski v prevodu Ivana Minattija. Ostali deli revije je izpolnjen s prispevki v obliki rubrikah: o knjigah, filmu, glasbi ter poročila in zapiski s področja našega kulturnega življenja. Za pestrost revije skrbijo številni umetniški likovni prispevki.

Seja Zveze ženskih društev in Zveze združnic

Najboljši društvi v Postojni in Sežani

Pred kratkim sta obiskali vsa ženska društva v koprskem okraju članici Glavnega odbora Zveze ženskih društev Slovenije Angelca Oepkova in direktorica Centralnega zavoda za napredek gospodinjstva v Ljubljani Milena Koržetova. Predmet posvetovanja so bila v glavnem uslužnostna podjetja (pralnice in šivalnice), mlečne kuhinje in mlečne restavracije. Tovarišici sta ugotovili, da je v tem okraju največ društev od vseh okrajev Slovenije in da sta najbolj aktivni društvi v Postojni in v Sežani. Zlasti je pohvalno to, da so v Postojni žene s svojim delom ustvarile pogoje za ustanovitev gospodinjstvenega centra, kar predvidevamo za vse občine, toda ni še skoraj nikjer za to pogojev.

Poročilo o pregledu dela ženskih društev koprskega okraja je imela predsednica okrajnega odbora Katarina Veharjeva. Doba delovanja naših društev je še kratka, zato je težko govoriti o vidnih rezultatih. Dober znak je, da so se društva pri delu znašla, vendar je med glavni-

jo za ustanovitev mlečnih kuhinj, ki naj jih potem, ko so urejene, prevzamejo pod svojo upravo šole in skrbijo zanje šolski odbori. Poskrbeti bi bilo treba za dovoljenje, da bi nekaj odstotkov davka na alkoholnih pijačah, odvajale občine v sklad za mlečne kuhinje. Ker so zaradi deficitnosti po obratih ukinitelj delavske menze, bi morala ženska društva stremeti, da bi vodstva obratov skrbela vsaj za enolončnice ali tople malice, ki bi jih dobili delavci med delovnim časom.

Posebno poglavje predstavljajo uslužnostna podjetja, ki se po svoji ustanovitvi žal prevečkrat izrodijo v navadna obrtna podjetja z vsemi dajatvami in visokimi cenami. Do sedaj je edinole v Sežani uspelo ustanoviti šivalnico, ki se je dobro obnesla, šiva staro in novo in razen treh stalnih uslužbenk zaposluje še 20 žena, ki jemljejo delo na dom.

Posebno skrb morajo posvetiti ženska društva uvajanju pouka domačega gospodarstva, kot to predvideva nova šolska reforma. Na Goriškem, na primer, imajo ta pouk na vseh osemletkah, pri nas pa samo v Stanjelu, Dutovljah in Ravnem. Vzrok za to je pomanjkanje gospodinjstvenih učiteljic. Po občinah naj bi žene pripravile posvetovanja za uvajanje gospodinjstvenega po-

uka v osemletke in naj bi skrbele, da pride na vsako osemletko vsaj ena učiteljica, ki se bo vsaj s tečajem usposobila za ta pouk.

V Kopru imamo Zavod za pospeševanje gospodinjstva. Njegova naloga je, da nudi strokovno pomoč društvom, šolam in združnicam. Zavod ni mogel še prav razviti svoje dejavnosti, ker ima premalo strokovnega kadra in zato se je do sedaj omejil le na krajše seminarje, na katerih usposablja pospeševalke za delo na terenu. Seveda pa bo moral čimprej poseči tudi po drugih dejavnostih udejstvovanja, tako da bo opravičil svoj obstoj.

O delu Zveze združnic in njihovih nalogah je govorila predsednica Marija Aljančičeva. Opozorila je na zanimivo dejstvo, da je teže aktivizirati zadruge v obalnem pasu, kot v notranjosti, čeprav imajo tiste ob morju boljše pogoje. Pri vseh zadrukah bodo občni zbori Zveze združnic, za njihovo delo pa naj predvidijo zadruge v svojih proračunih določene zneske. Zadruga v Prestranku nudi svojim članicam vso materialno in moralno pomoč in v tem prednjači med vsemi zadrugami koprskega okraja.

Končno so se na tej seji sprejeli programi dela Zveze ženskih društev, Zveze združnic in Zavoda za pospeševanje gospodinjstva.

Dijakinje koprškega učiteljskega centra so v poletnih počitnicah obiskovale gospodinjstveni tečaj. Na sliki so skupaj s predavateljicami. Tečaj je organiziral Zavod za pospeševanje gospodinjstva

Naši vzgojni problemi:

Pouk domačega gospodarstva v osemletni obvezni šoli

Reforma osemletne obvezne šole predvideva tudi uvajanje gospodinjstvenega pouka za vse učence in v vseh razredih. To je plod zavzemanja Zveze ženskih društev Slovenije, ki je izdelala tudi ustrezne predloge in osnutke ter zbrala snov za ta pouk. Hkrati s temi predlogi se razvija tudi delo na terenu, kjer je marsikateri misel o tem učenovzgojnem področju dobila drugačno, bolj določeno obliko. Tako so sklenili že glede naziva predmeta, da je bolj primeren »domače gospodarstvo« kot pa »gospodinjstvo«. Ker je tudi novi naziv v marsičem pomanjkljiv, ni dokončen.

Snov, ki so jo zbrala ženska društva na terenu, je bila podlaga za osnutek, ki so ga izdelali in oddali Zavodu za proučevanje šolstva LRS. Zavod bo snov vskladil z učno in vzgojno snovjo, ki so jo zbrale še druge komisije na svojem področju.

Predlogi so zaenkrat takile:

1. Vsa učna snov domačega gospodarstva je obvezna za vse učence ne glede na spol.
2. Ta pouk se nujno dopolnjuje z

ročnim delom, ki ga zajema politehnična vzgoja, in sicer tako, da so med ročnimi deli (prav tako za vse učence) obvezna tista, ki pridejo v poštev pri gospodinjstvenih opravkih v skladu z otrokovo zmogljivostjo na posameznih stopnjah.

3. Učni načrt predvideva, da se izvaja praktični del pouka »domače gospodarstvo« v učilnici, na šolskem vrtu, v šolski kuhinji in v šolski delavnici.

4. Za dosego učnega smotra pri pouku domačega gospodarstva je nujna tesna povezanost med šolo in učencevo družino. Osnovna oblika tega sodelovanja so roditeljski sestanki in obiskovanje učencev na domu, kar opravlja gospodinjstvena učiteljica ali tudi skupina součencev.

Prav je, da se s temi predlogi razen učiteljev seznanijo tudi starši, šolski odbori in vsi tisti, ki jih zadeva šolska reforma. Seveda je prav tako zaželeno, da vsi prizadeti izrazijo svoje mnenje in predloge na pristojnih mestih.

V LJUBLJANI PRIPRAVLJAJO SEJEM MODE IN USNJARSTVA Z MEDNARODNO UDELEŽBO

Letošnja sezona sejmov v Ljubljani in v vsej Jugoslaviji se bo začela s sejmom tekstilne in usnjarske industrije.

Posebnost letošnjega ljubljanskega sejma bo, da se bo na njem združila tekstilna in usnjarska industrija, ki pa ne bo samo razstavljala, ampak tudi prodajala. Tako tudi ne bo težišče razstavljanja na samih izdelkih, ampak na živem in praktičnem prikazovanju posameznih proizvodov na ljudeh. Pri tem bodo razstavljali iskali neposredni stik s potrošnikom in beležili njegove pripombe. Zlasti bo živa propaganda za množično uvajanje sodobnega kvalitativnega konfekcijskega in polkonfekcijskega načina oblačenja. Poudarek bo torej tudi na poučno-vzgojnem delu.

V času sejma bodo dnevno štiri revije sodobnega oblačenja s prikazovanjem praktične konfekcije. Modele bo ocenjevala posebna strokovna žirija. Obiskovalci sejma se bodo lahko udeležili nagradnega anketairanja, iz katerega nameravajo proizvajalci potegniti praktične nasvete za prihodnje sejme.

Novo revije

NAŠA ŽENA, ŠTEV. 1

Iz vsebine:
Ziva Beltram: Delavkam v gospodinjstvu — poklic!; Kronika našega gospodarskega in političnega življenja, Poročila iz organizacije, Mednarodni politični pregled, Ing. Vilma Pirkovič: Potovanje po Holandski, Dr. R. Akerman: Ali duševne težave lahko povzročijo ginekološke bolezni?; Dvojni jubilej dr. Vita Lavriča, Stane Mikuz: Slikarica Avgusta Sannetl; Novi filmi, Med knjigami in revijami, Zaupni pomenki, Kozmetika, Iz posvetovalnice za noseče žene, Zdravniški odgovori, Gospodinjstvo, Moda.

SODOBNO GOSPODINJSTVO

Iz vsebine:
Fani Tomičević-Zagar: Prva mehanizirana pralnica na vasi, TEHNIKA V GOSPODINJSTVU — Novi premaži — prihranek na času, denarju in delu, STANOVANJE IN OPREMA — Pregledna za nova in predelana ležišča, Domača uporabna keramika in porcelan, PREHRANA — Nekaj o kisanju mleka, Pet minut o vitaminih, ZA PESTREJSE JEDILNIKE — 7 jedilnikov, Razni recepti, DROBNO GOSPODARSTVO — Perutnina pozimi, ZA SPREJTE ROKE — Vse in kvačkani narodni motivi.

Delo naših društev in ustanov

POSTOJNA

Za napredek gospodinjstva

Postojnsko Društvo za napredek gospodinjstva je priredilo doslej vrsto tečajev, ki se jih je udeležilo nad 300 deklet in žena. Trenutno je v Postojni gospodinjstveni tečaj, ki ga obiskuje 19 udeleženk, in krojni tečaj, ki se ga je udeležilo 50 tečajnic.

Veliko zanimanje za gospodinjstveni tečaj je tudi v Šmihelu pod Nanosom in zato ga bo verjetno priredilo postojnsko društvo tudi tam.

Za to živahno delo društva imajo zasluge predvsem članice Zora Jerman, Mici Štefančič in Pavla Butinar, seveda s pomočjo vrste drugih žena, ki so krepko prijele za delo. Na eni izmed zadnjih sej so preučevale možnosti, da bi ustanovile v Postojni pralnico in kemično čistilnico. Pogoji za to ustanovitev so realni. Ština

PRESTRANEK

Gospodinjstveni tečaj

V začetku tega tedna je bil v Prestranku gospodinjstveni tečaj, ki ga je priredilo postojnsko Društvo za napredek gospodinjstva. Za tečaj se je priglasilo prvotno skoraj 100 deklet in gospodinj, vendar se jih je pozneje udeležilo tečaja le 50. Tečaj bo trajal dva meseca.

KOPER

Zavod

za pospeševanje gospodinjstva

Pretekli teden je koprski Zavod za napredek gospodinjstva priredil 8-dnevni tečaj za dijakinje učiteljskega centra. Udeležilo se ga je 10 deklet, ki so bile s tečajem zelo zadovoljne in so ga pripravljene nadaljevati še vsako soboto popoldne. Dekleta so se učila kuhanja in drugega praktičnega gospodinjstvenega dela.

Ta teden pa je bil tečaj za kuharsko osebje internatov. Tečaj je trajal 9 dni in se ga je udeležilo 12 tečajnic. Tema tečaja je bila teorija in praktično kuhanje. Nadaljevanje tečaja bo v velikih šolskih počitnicah.

Društvo za izobraževanje žena

Na svojih zadnjih sejah je razpravljalo Društvo za izobraževanje žena predvsem o pripravah za 8. marec. Članice upravnega odbora

Za redno članarino 320 din prejmete zbirko 5 knjig, za 500 din pa celo 7 knjig. Pohitite z vpisnino v članstvo Prešernove družbe!

Koprške učiteljske učiteljice, udeleženke gospodinjstvenega tečaja, pri praktičnem delu.

mi ovirami sovpadanje na torišču dela med sorodnimi organizacijami, kot so Zveza združnic, Društvo prijateljev mladine in druga. Primer za to je Divača, kjer se zdaj nimajo organizacije, ker se ne morejo zediniti, katero ime bi si izbrali za svoje delovanje.

Spričo naših potreb in razvoja je sedanja neposredna naloga ženskih društev na terenu, da se zavzame-

Za mlečne kuhinje

2 in pol litra vode, 30 dkg mlečnega prahu.

Od celotne količine vode odmerimo približno 2 del in v njej gladko razmešamo mlečni prah. Da ne bo grudic, ga še precedimo, nato pa ga vlijemo v vrelo vodo in med vlivanjem ves čas mešamo z metlico za sneg, da se mleko ne pripali, ker beljakovina rada sede na dno posode. Mleko moramo dobro prevreti.

Kjer pa je možno, kuhamo mleko v sopari. Precejeno razmešano mleko vlijemo v vrelo vodo. Posodo postavimo v večjo posodo s kropom in počkam, da dobro prevre.

MLEKO S PREPRAŽENO MOKO

2 in pol litra mleka, 5 dkg moke, 10 dkg sladkorja.

Moko lepo rumeno prepražimo v kozici brez masti, nato jo razkuhamo z mlekom, ki ga nazadnje še sladkamo. Lahko pa moko prepražimo za večkrat in samo potrebno količino razmešamo z nekoliko mleka. Dobro razmešano razredčimo še z ostalim mlekom in dobro prevremo.

Namesto navadnega mleka lahko vzamemo karamelno, le da uporabimo za karamel v tem receptu navedeno količino sladkorja.

Praktična oblačila za potovanja, piše pri teh modelih. Lahko bi še dodali tudi za mrzaj in burje. Vsekakor pa je ta čedna obleka preprostega kroja primerna za vsako priložnost

O ČEM RAZPRAVLJAMO • O ČEM RAZPRAVLJAMO • O ČEM RAZPRAVLJAMO • O ČEM RAZPRAVLJAMO •

OSNOVNI GOSPODARSKI PROBLEMI OBČINE HRPELJE

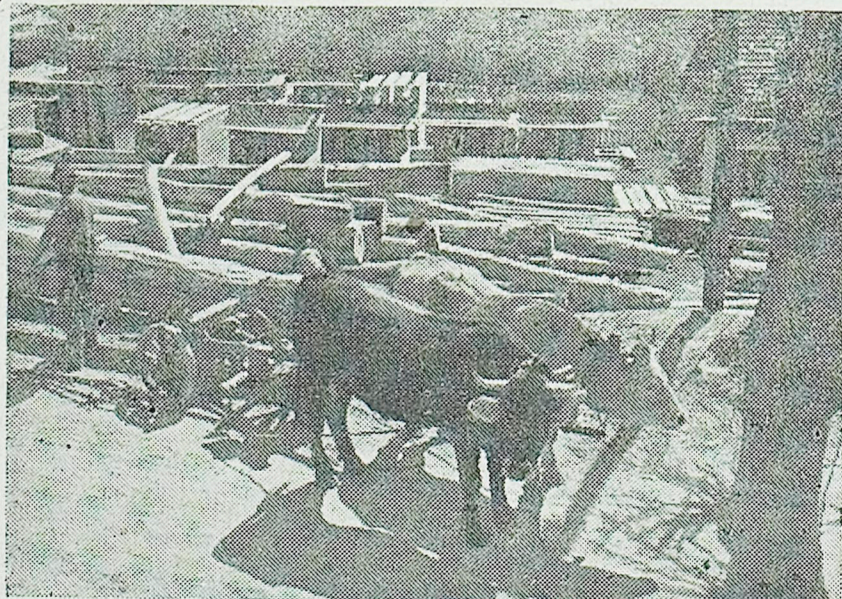
VODA IN SPET VODA JE KLJUČ DO VSEGA

Na svojem prvem letošnjem zasedanju je občinski ljudski odbor v Hrpeljah razpravljajal o poročilu svetov za gospodarstvo in kmetijstvo o stanju občinskega gospodarstva v letu 1956.

Občina Hrpelje, katere celotna površina meri 28.231 ha in ki se deli na 18.195 ha kmetijske, 9.452 ha gozdne ter 584 ha nerodovitne površine, ima okoli 8000 prebivalcev. Vseh gospodarstev v občini je 1.720 in sicer nekmetijskih 275, kmetijskih do 2 ha površine 102, nad 2 ha pa 1.343. Po statističnih podatkih je bilo lani na območju občine 4.856 glav govedu, od tega 2.399 krav in junic, 395 volov, 2.046 telet in 16 bikov ter 345 konj. Od drobnice je bilo naštetih 2.878 ovac in 174 koz, svinj 2.128, perutnine 3.082 kosov ter 552 panjev čebel.

Pomanjkanje vode — osnovno zlo

V družbeni plan je bilo v letu 1956 zajetih 9 kmetijskih zadrug, 2 kmetijski podjetji, eno kmetijsko posvetstvo, 7 obrtnih podjetij in tri trgovske poslovalnice podjetij s sedežem izven občine. Vseh trgovin je v občini 19 in 23 gostinskih obratov. Od planiranih 575.539.000 din prometa je bilo realiziranega 92%, družbeni proizvod pa je znašal okrog 105 milijonov dinarjev. Četudi je občina po svoji površinski in socialni strukturi v pretežnem delu kmetijskega značaja, je vendar kmetijska proizvodnja v povprečju zelo nizka, čemur so krivi objektivni in subjektivni razlogi. Med objektivne razloge moramo v prvi vrsti šteti naravno pasivnost kraških površin, ki samo v predelu Brkinov in nagibu proti Istri ponekod deloma popuša v svoji kraški tipičnosti. Tako površinsko sliko pa spremlja drugo tipično zlo: pomanjkanje vode. Z dograditvijo glavnega cevovoda kraškega in istrskega vodovoda je bivši sezanski okraj rešil le del tega perečega problema, ki bo v dokončni fazi z odcepi v dosegljive vasi in naselja sicer v ogromni meri za vedno paraliziral klasično »kraško sušo«, vendar bodo ostali v hrpeljski občini še predeli, kjer bo potrebno vprašanje rednega preskrbovanja prebivalstva in živine z vodo, pa tudi namakanje, reševati in rešiti z individualnimi ukrepi. Najbolj kritično je danes še vedno vprašanje zdrave pitne vode v vaseh Brezovo brdo, Račica, Golac, Poljane, Artviže, Rakitovec, Huje, Slope, Rijavče, Kovčice, Podgorje in Vrhpolje. V vseh teh vaseh in še mnogokje drugod v višinskih krajih občine si morajo prebivalci pomagati s sumljivo vodo iz neurejenih kapnic in še te usahnejo, kadar ni padavin. Dovažanje vode iz velike oddaljenosti po razrvanih, za vozila neredko težko prehodnih cestah, pa je v kulturnem stoletju skoraj neverjeten napor. Sedanja občinska uprava je v proračunu negospodarskih investicij za leto 1957 predvidela samo za najnujnejšo rešitev preskrbe prebivalstva z vodo 14.600.000 din.

Les in živina — največje bogastvo postojnske občine

Vse okrog živinoreje

Spričo zanemarjenih, zatohlih živinskih hlevov, kamor skorajda ne posije sonce in v katerih se gnetje predstavnik parkljarjev, kopitarjev, rilčkarjev in kokošjega rodu, pa še družine gladalcev, je pravo čudo, da ne izbruhnejo epidemične bolezni med živino. Veliko nevarnost za pojav parazitarnih in infekcijskih obolenj pri živini so tudi umazana, neograjena napajališča — kali. V te kale brodi živina do kolen in še globlje. Občinski veterinar je v preteklem letu zabeležil 646 živinskih obolenj in jih ozdravil 626. Vestnosti veterinarske službe in preventivnim zdravniškim ukrepom gre v prvi vrsti zasluga, da v opisanih razmerah ni bilo v občini več in nevarnejših primerov živinskih bolezni. Z rešitvijo problema vode bi bilo rešeno tudi vprašanje higienskih napajališč.

Tako vozijo Brkinci bolnika v bolnišnico

Poglavje zase so gnojišča in gnojiščne jame. Centralni higienski zavod LRS ter Glavni odbor Rdečega križa si sicer že nekaj let vztrajno prizadevata, da bi kar največ pripomogla občinam pri izvedbi malih asanacij po vaseh, vendar razpolagata vsako leto s prepričljivimi finančnimi sredstvi za ta namen. Zaradi pomanjkanja živinske krme, zlasti v zimskem času, boluje govedo na tako imeno-

vani »lačni jalovosti« in »kostolomnici«. V senu izžrpanih, nenojenih travnikov in senožeti primanjkuje fosfora, kmetje kosijo prezrelo travo, ki vsebuje težko prebavljivo celulozo, namesto, da bi kosil travo v cvetju, ki je bogata v beljakovinah in drugimi vitamini sestavinami. Močnatih krmil pa se živinorejci neradi poslužujejo za dodatek živinski hrani, ker so predraga. V teh krajih je zelo cenjena sivorjave goveja pasma zaradi visoke molznosti in skromnosti v prehrani. Do standardiziranja te pasme pa ne bo prišlo, dokler bodo kmetje nepremišljeno prodajali plemenske krave izven občine, zase pa obdržali le manjvredne »istriane« in križance. Pod takimi pogoji je seveda težko računati s povečanjem produktivnosti goveje živine. Poročilo obravnava tudi stanje na področju sadjarstva v občini. Vsi sadovnjaki zavzemajo 55 ha površine, izven katere pa je še raztresena veliko sadnega drevja po senožetih, travnikih in celo po nji-

vah. Za to drevje nihče ne skrbi in je prepuščeno napadom raznih škodljivcev in boleznim. Na pobudo sadjerejske pospeševalne in zaščitne akcije je bilo lani od 76.000 sadnih dreves očiščenih okrog 60.000, škropljenih pa 40.200. Zdaj je v teku akcija izločanja bolnega in suhega drevja. Kmetovalci iz vasi Krušica, Pregarje, Javorje in Kovčice se organizirajo za saditev večjih kompleksov strnjanih sadovnjakov. Morda pa le ne bodo še nadalje vsako leto propadali v Brkinih težki milijoni zaradi konservativnega pojmovanja sadjarstva. K temu pa morajo svoj delež prispevati tudi zadruge z ureditvijo primernih skladišč, ki so v sezoni odkupa zelo važna. Prav in vzpodbudno bi bilo, ako bi občina, okraj in zadruga zveza razpisali ustrezne nagrade tako za živinorejce, kakor tudi za sadjarje. In še to: za prevoz kvalitetnega sadnega pridelka bi morale biti v občini vse ceste vsaj tako urejene, kakor je tista iz Materije do Pregarj.

Med največjimi ovirami hitrejšega gospodarskega razvoja Brkinov so slabe ceste

Kakor vidimo, je treba zagotoviti hrpeljski občini najprej osnovne pogoje za razvoj in napredek gospodarstva. Le v tem je namreč zagotovljeno tudi povečanje narodnega dohodka in dvig življenjske ravni.

J. Z.

V POSTOJNSKI OBČINI

ŽIVINOREJA OSNOVNA GOSPODARSKA VEJA

Ostre zime, kratka poletja in dovolj padavin narekujejo, da na Postojnskem usmerijo kmetijsko proizvodnjo v rejo govedu in v proizvodnjo krmilnih rastlin ter krompirja. Sedanje stanje gojitve plemenske živine in pridelave semenskega krompirja, ovsu ter semenskih trav, pa je šele v razvoju in doslej še niso bile izkoriščene vse možnosti, da bi kmetovalci bolj izrabili prirodne pogoje. Zato bo naloga novoustanovljene Kmetijske proizvodnje-poslovne zveze v Postojni, ki ima dovolj kmetijskih strokovnjakov, pospeševati tako kmetijsko proizvodnjo, ki bo upoštevala čimboljše izkoriščanje klimatskih pogojev.

Na področju postojnske občine je med 12.276 hektari kmetijskih površin 1664 hektarov njiv in vrtov, 5283 hektarov travnikov in 180 hektarov sadovnjakov. Lani so posejali na 423 hektarih oves, ječmen, znatno manj pa pšenice in koruze; na 349 hektarih krompir in na 38 hektarih vrtnine. Dobre vremenske razmere in višinska lega ustvarjata pogoje za proizvod-

njo semenskega krompirja, ki se je na Postojnskem močno razširila leta 1954, ko so uvozili iz Holandije vagon in pol semenskega krompirja. Lani so ga posejali na 25 hektarih, letos pa predvidevajo, da ga bodo na 40 hektarih. Gospodarska računica kaže, da se v postojnski občini splača gojiti zgodnji krompir za potrebe Goriške in Krasa ter pozne sorte krompirja za prebivalce ilirsko-bistriškega in brkinskega predela. Seveda pa bo pri povečanem pridelovanju krompirja potrebno misliti na zgraditev primerne skladišča, ki bo lahko vketilo okrog 50 vagonov pridelka.

Z melioracijo bi pridobili 1500 ha travnikov

Če pa hočemo izboljšati kmetijsko proizvodnjo na Postojnskem, bo treba rešiti vprašanje melioracijskih del. Ob reki Pivki bi lahko z melioracijami pridobili okrog 1500 hektarov travnikov, ki bi podvojili sedanjo krmino vrednost in povečali pridelok za približno 30 odstotkov. Tako bi lahko pridelali nad 58 tisoč stotov dobrega sena

in povečali število krav-mlekarič na 1160. Če upoštevamo, da lahko te krave-mlekarič dajo povprečno 60 hektolitrov mleka dnevno, je utemeljena zahteva, da bi vse, ne pa samo nekatere kmetijske zadruge, v svojih proračunih predvidele večje izdatke za melioracijska dela.

Čeprav je sadjarstvo v postojnski občini manjšega gospodarskega pomena, bi lahko pospešili obnovo sadovnjakov in njihovo oskrbovanje kljub pomanjkanju sadnih drevesc. Še vse premalo posvečajo pozornost gnojenju sadnega drevja ter škropljenju; obnovi sadjarstva v podnanskem predelu, ki je znan po kvaliteti pridelka in predstavlja značilno sadjarsko področje, kakor tudi dejstvu, da bi lahko na Postojnskem pridelali znatno več

Goveja živina sivorjave pasme je za naše kraje najprikladnejša in se zato uveljavlja posebno kot plemenska živina

sadja kot ga sedaj. V tej zvezi je treba opozoriti na obnovo orehovitih nasadov, ki so utrpeli znatno škodo lansko zimo. Le-ta je nekatera orehova drevesa tako prizadejala, da jih bo treba posekati in s tem preprečiti njihovo nadaljnje gnitje, istočasno pa poskrbeti za posaditev novih orehovitih drevesc.

Vzreja govedu ima vse možnosti razvoja

Popis živine leta 1955, ki je bil na področju sedanje občine Postojna, je ugotovil, da imajo okrog 11.000 perutnine ter med 3720 glavami goveje živine 1811 krav. To kaže, da je v tej občini reja govedu usmerjena predvsem na proizvodnjo mleka. Pod mlečno kontrolo, ki jo izvajajo Živinorejska zadruga Hruševje ter kmetijske zadruge v Postojni, Prestranku in Nadaljevanje na 10. strani

ŽIVAHNA MNOŽIČNA DEJAVNOST V IZOLI

Ob zborih volivcev

Množični sestanki SZDL, na katerih so člani volili nove odbore in razpravljali o preteklem delu in pomanjkljivostih, in zbori volivcev Občinskega ljudskega odbora Izola so dokazali, da se prebivalstvo živo zanima za celotno življenje občine.

Po poročilih o delu so predlagali člani razne ukrepe, ki naj bi izboljšali in poživili delovanje odborov SZDL. Potrebno bi bilo imeti vsaj enkrat tedensko uradovanje v četrtkih, izpopolniti sezname članstva, redno pobirati članarino in izstaviti nove članske izkaznice, predvsem pa bi se morali odbori bolj zanimati za življenje svojih članov, za splošne probleme vzgoje, higijene in podobno. Ze v kali bi bilo treba zatreči nemoralo, zabraniti zahajanje mladoletnikov v gostinske lokale (tudi ne v družbi staršev!) in opozarjati mlade matere, da že iz zdravstvenih razlogov ni primerno vlačiti otroke (celo dojenčke!) zvečer v lokale, polne prahu, smrada po tobaku in alkoholu.

Govorniki so govorili še o velikih nalogah novih področnih hišnih svetov in o pomanjkljivem dosedanem delu potrošniških svetov. Precej kritike je bilo izrečeno na račun nepravilnega razdeljevanja pomoči rdečega križa. Ob državnih praznikih se je pokazalo, da bi bilo treba nekoliko vestneje skrbeti za okrasitev mesta, predvsem pa razobesiti več zastav na manjših stanovanjskih hišah.

Na zboru volivcev je odbornik Občinskega ljudskega odbora Izola podal poročilo o realizaciji družbenega plana in proračuna ter zaradi odsotnosti sodnika za prekrške še poročilo o njegovem delu.

V razpravi so načeli najprej slabosti, ki so se pojavile pri razdeljevanju podpor za otroke padlih borcev. Svet za socialno varstvo bo skrbel, da bodo v prihodnje odpadle napake pri dodeljevanju štipendij in druge pomoči. Živahno je bilo tudi razpravljanje o sorazmernih visokih cenah storitvenih uslug obrtnikov. Delavce je zanimal začetek obratovanja nove peči »Ruda« in nadaljevanje gradnje »Mehanotehnike«. Vse kaže, da bo peč zagorela v začetku marca, gradnjo »Mehanotehnike« pa bodo nadaljevali s sredstvi, ki jih je pridobilo podjetje v času izgradnje.

Poročilo sodnika za prekrške je pokazalo pomanjkljivost skrbi za otroke, ki jih je tudi pozno zvečer vse polno po cestah ali pred gostilnami. Kaj menijo nekateri starši! Koristniki stanovanj naj bi odstranili z dvorišč vso nesnago, ki kvari zrak in lepoto mesta. In končno — velik in še vedno nerešen problem Izole in ovira nadaljnemu razvoju turizma: javno kopalnišče s čistilnico, ali vsaj skromno letno kopalnišče! Na koncu so se oglasili še kmetje, ki žele obravnati svoja perca vprašanja obširneje in zato žele posebne sestanke.

— ik

Prevedba delavcev v trgovini počasi napreduje

Malomaren odnos do sočloveka

Povečanje storilnosti v gospodarskih organizacijah je pri normalnem poslovanju v znatni meri odvisno od strokovnega kadra. Lahko trdimo, da je v trgovinski dejavnosti glede strokovne usposobljenosti zaposlenih stanje dokaj slabo. Tako ima popolno srednjo šolo samo 9 do 10 odstotkov zaposlenih, fakultetno izobrazbo pa le od 0,7 do 1 odstotek. V zadnjih letih je bil dokaj velik dotok strokovno izšolanih kadrov in za te so privedli tri ali šestmesečne tečaje za pridobitev najosnovnejših pojmov v trgovskem poslovanju.

Zanimiva je tudi ugotovitev, da se absolventi srednjih ekonomskih šol niso odločali za delo v trgovini. Vzrok temu je najverjetneje iskati v dejstvu, da skoraj do nedavnega ni bilo rešeno vprašanje priznanja strokovnosti in so absolventi raznih seminarjev in tečajev tudi po večletnem praktičnem delu ostali brez njega.

Sele uredba o trgovinski dejavnosti in trgovskih podjetjih, ki je izšla leta 1955, je dala osnovo za določevanje strokovnosti v trgovini. Omogočila je sprejetje pravilnika o strokovni izobrazbi in o priznanju kvalifikacij delavcem te gospodarske panoge. Pravilnik namreč med drugim tudi predpisuje, da morajo delavci, zaposleni v trgovini, opraviti strokovni izpit do konca letošnjega leta in si tako pridobiti potrebno znanje za delo, ki ga izvršujejo, v kolikor jim ni priznana strokovnost na osnovi pravilnika o prevedbi.

Vse delo v zvezi s priznanjem zvanja trgovinskim delavcem opravljajo posebne komisije, ki so postavljene pri okrajnih trgovinskih zbornicah. Tako so za koprski okraj imenovane komisije za koprsko, sežansko in postojnsko področje. Njihova naloga je, da preučijo strokovno usposobljenost zaposlenih v trgovini na osnovi predloženih dokumentov in da izdajo odločbe o priznanju zvanja in strokovnosti za okrog 930 oseb.

Trgovinska zbornica za okraj Koper je že lani avgusta dostavila podjetjem navodila o zbiranju dokumentov za tiste, ki potrebujejo to priznanje. Takrat je tudi zaprosila podjetja, da prijavijo število delavcev, ki jim je potrebna ugotovitev zvanja in strokovnosti, v jeseni pa je poslala navodila za obrazci za prijavo, ki bi jih morala izpolniti podjetja do 15. decembra. Trgovinska zbornica je predvidevala, da bo svoje delo zaključila do 30. junija s tem, da bi tudi že rešila vse morebitne pritožbe na odločbe o priznanju strokovnosti. Kaže pa, da brez boljšega sode-

lovanja podjetij predvidenega plana ne bo izpolnila. Namesto, da bi bilo vseh 930 prijav zbranih že 15. decembra, pa je do konca januarja bilo poslanih le 250. Nekateri kmetijske zadruge kot n. pr. v Rodiku, Brezovici, Slivju, Premu, Bertokih in Hrušci še do danes, kljub večkratnim urgencam, niso sporočile koliko delavcev imajo za prevedbo, kaj šele, da bi izpolnile obrazce za prijavo. V koprski občini je od vseh trgovskih podjetij na drobno poslalo prijavo samo podjetje »Trgovski dom«.

Če pa gledamo izpolnjene prijave, pa lahko ugotovimo njihovo nepopolnost predvsem zaradi tega, ker niso predloženi potrebni dokumenti, ki bi komisiji omogočili hitrejšo in pravilnejšo delo. Najslabše se je v tem odrezala Kmetijska zadruga na Skofijah, ki je poslala kar 12 prijav brez vsakega dokumenta. Zato je razumljivo, da so morale komisije zavrniti od 250 prejetih prijav nad 50, in nekatere celo po dvakrat.

Med 144 prijavitelci je komisija priznala 108 delavcem stopnjo kvalificiranega, 26 polkvalificiranega in desetim možnost, da jim republiška trgovinska zbornica prizna zvanje visokokvalificiranega delavca.

Taka bilanca dela komisij za prevedbo vsekakor ni zadovoljiva in je upravni odbor okrajne Trgovinske zbornice v Kopru upravičeno

v začetku preteklega meseca na svoji seji grajal neodgovornost podjetij, ker ne pomagajo svojim delavcem zbrati potrebnih dokumentov za priznanje strokovnosti in tudi ne izpolnjujejo prijav, ki bi komisijam omogočile dokončanje njihovega dela do predvidenega roka.

Nehote se vsiljuje misel, da ni nekaterim vodilnim osebam v trgovinskih podjetjih pri sruju skrb za koristi delovnega človeka, ter dopušča možnost, da bi bili zaradi njihove malomarnosti delavci, zaposleni v trgovini, oškodovani, ker ne bi dosegli pravočasno in pravilno priznanje kvalifikacije. Razen tega nekatera podjetja pozabljajo, da bo moral marsikateri delavec polagati strokovni izpit še letos, in da bo zato potrebno organizirati tečaje ter seminarje. Če bi komisije za prevedbo delavcev lahko že v prvih mesecih letošnjega leta zaključile svoje delo, bi bilo še dovolj časa, da bi tisti, ki nimajo potrebne strokovne usposobljenosti, na tečajih pridobili znanje, potrebno za določitev njihovega zvanja. Zato bi bilo tudi prav, če bi sindikalne organizacije v trgovinskih podjetjih, poiskale vzroke, zakaj je bila doslej pri okrajni Trgovinski zbornici vložena komaj četrtina prijav in to šele skoraj dva meseca po določenem roku.

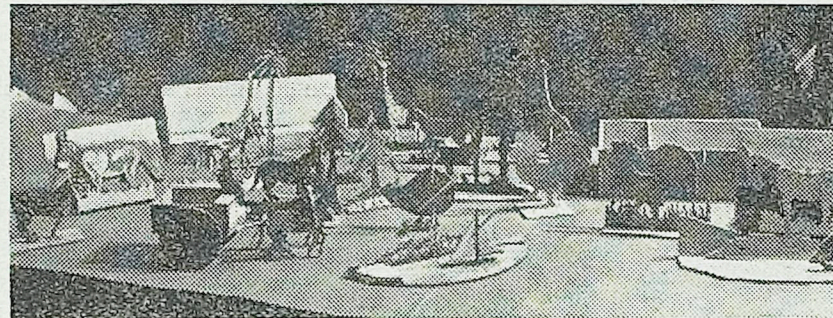
F. S.

Na dnevnem redu gospodarska vprašanja

Občinski ljudski odbor v Pivki je na svoji 17. seji sprejel več odločkov in odločb gospodarskega in upravnega značaja. Med drugim je sprejel tudi odločbo o notranji organizaciji in sistematizaciji delovnih mest v upravnem aparatu, ki predvideva zaposlitev 27 uslužbencev. Med njimi so trije z višjo strokovno izobrazbo, 14 s srednjo in 10 z nižjo izobrazbo. Občinski ljudski odbor je tudi sprejel odlok o razpisu nadomestnih volitev v občinski ljudski odbor, ki bodo v naselju Pivka 24. marca. Te volitve so potrebne, ker se je dosedanji odbornik Karel Grmek odpovedal odbornišnemu mandatu.

Predno je občinski ljudski odbor imenoval nekaj članov v občinske svete in komisije, je sprejel sklep, da se vsa gostišča, ki so doslej

poslovala v sklopu gostinskega podjetja »Jelen« in ki je v prisilni likvidaciji, predajo v kolektivno upravljanje.

Del razstave ročnih del tečajnikov, ki so v sedmih dneh izdelali vrsto različnih praktičnih in okrasnih predmetov iz gline, lesa, papirja, rafije in pločevine.

Samo člani Prešernove družbe dobe za 500 din 7 knjig.
Člane vpisujejo vsi poverjeniki, knjigarne in uprave. Pohitite z vpisom!

Živinoreja na Postojnskem

Nadaljevanje z 9. strani
Planini, je 250 krav, ki so last kmetijskih posestev in okrog 200 krav privatnikov. Dobro delo plemenitih krožkov in uvajanje umetnega osemenjanja pa sta zmanjšala število kužne jaločnosti in izboljšala kvaliteto govedu, ki na plemenskih sejmih dosega prodajno vrednost celo do 136 tisoč dinarjev.

Iz leta v leto pa se večja proizvodnja mleka. Statistični podatki iz leta 1955 kažejo, da je Kmetijska zadruga Planina tisto leto odkupila 54.000 litrov mleka, KZ Prestranec 561.686 litrov, KZ Postojna 115.190 litrov, Kmetijsko posestvo Hrašče 60.000 litrov in Živinorejska zadruga Hruševje 728.808 litrov, kar je skupno nad milijon in pol litrov mleka. Skupna vrednost odkupljenega mleka je bila okrog 35 milijonov dinarjev, nepopolni statistični podatki iz lanskega leta pa kažejo, da je bila leta 1956 proizvodnja mleka višja od proizvodnje leta 1955.

Na področju postojnske občine obratujeta mlekarne v Kočah z obnovljenimi stroji, in v Hruševju, ki ima slab strojni park. Za njegovo obnovo in za nakup tovornega avtomobila bi potrebovali približno 24 milijonov dinarjev. Medtem ko mlekarne v Kočah, ki je zadružni obrat KZ Prestranec, oskrbuje z mlekom Ilirsko Bistrico, mlekarne v Hruševju prodaja mleko na Reko, Kmetijska zadruga v Planini pa v Ljubljano. STINA

Poročali smo že o nenavadnem plenu piranskega ribiča Antea Crnice, ki je januarja ujel med Portorožem in Piranom 500 kg težko in 2,20 m dolgo ribo mesečnico. Na sliki je ujeta riba, ki je vzbudila zanimanje med prebivalstvom predno so jo odpeljali na razstavo v Ljubljano. Mesečnica je neužitna riba in živi v velikih globlinah toplih morij.

Mladi učitelji, udeleženci tečaja ročnih spretnosti, ki je bil pretekli mesec v Kopru, pri oblikovanju glav ročnih lutk iz gline.

USPEŠEN TEČAJ ROČNIH SPRETNOSTI

Koristno + prijetno = vzgojno

Komisija za tehnično vzgojo pri Okrajnem odboru ljudske tehnike v Kopru je z okrajnim svetom za šolstvo priredila v Kopru sedemdnevni tečaj ročnih spretnosti za učitelje osnovnih šol in osemletk. Tečaja se je udeležilo 28 osnovnošolskih predavateljev, ki bodo v kratkem začeli prirejevati podobne tečaje v svojih krajih in s tem bodo podprli šolsko reformo, ki predvideva predavanja o tehnični vzgoji mladine. Predsednik komisije Franc Vidmar je ob otvoritvi govoril o pomenu takih krožkov, ki bodo usposobili mladino za ročna dela, to je za izdelavo drobnih praktičnih ter okrasnih izdelkov. Namen teh je tudi odtegniti šoloobvezno mladino od pohajkovanja ter nekoristnega izrabljanja

prostega časa na eni strani, na drugi pa vzbuditi v njej ljubezen do praktičnega dela in jo usposobiti za lažje dojemanje napredka tehnike. V sedemdnevnem tečaju so izdelovali iz odpadnega materiala razne figure iz papirja, lepenke, rafije, pločevine, žice, seznanili so se tudi s knjigovestvom; iz gline so izdelovali lutke, rezljali figure, jih barvali ter se usposobili za upravljanje z diaprojektorjem, epidiaskopom, kinoprojektorjem in fotoaparati. Ob zaključku tečaja so priredili tudi razstavo ročnih del.

Ta tečaj je pokazal, kaj vse lahko napravijo učenci iz odpadnega materiala, ki si ga priskrbijo v naših tovarnah in podjetjih. Do tega materiala bodo sicer lažje prišle tiste šole, ki so v bližini industrijskih središč, onim pa, ki so od njih oddaljeni, bo posredoval potrebni material za obdelavo okrajni servis.

Uspehi tega sedemdnevnega tečaja se bodo pokazali že ob koncu šolskega leta na šolskih razstavah ročnih del učencev. Tečajniki bodo že v drugem šolskem polletju uvedli pouk ročnih del, sami pa si bodo izpopolnjevali svoje znanje na nadaljevalnem tečaju v poletnih počitnicah. Bil

Člani SZDL in organov družbenega upravljanja — berite in dopisujte v naš list »Slovenski Jadran«!

PETI PLENUM OK LMS JE RAZPRAVLJAL

O delovnih pogojih in storilnosti

Več tečajev za strokovno izobraževanje — Stanovanjsko vprašanje — najbolj pereče — V delavskih svetih je 211 mladih delavcev

Peti razširjeni plenum Okrajnega komiteja Ljudske mladine koprškega okraja je v ponedeljek razpravljalo o vprašanju delavske mladine. V glavnem je obravnavala načine usposabljanja mladincev in mladink za delavsko upravljanje in ekonomske pogoje, v katerih živijo mladi delavci. Podčrtal je potrebo po razvijanju večje aktivnosti v sestavljanju predlogov za izboljšanje delovnega procesa, povečanje storilnosti in ustanavljanja klubov mladih proizvajalcev tam, kjer so pogoji za njihovo formiranje, predvsem v podjetju »Topol« v Ilirski Bistrici, v »Ermi« v Šmarjah, v Lesno-industrijskem podjetju v Postojni, v ladjedelnici »Splošne plovbe« v Piranu ter v Rudniku črnega premoga v Sečovljah. Mladinska vodstva bi morala iskati take oblike dela, ki bi bile najučinkovitejše za ustvarjanje trdnosti vezi s člani — mladinci delavskih svetov in upravnih odborov.

Mladinska organizacija tudi ne more iti brezbrizno mimo analitične ocene delovnih mest v naših podjetjih in mora aktivneje kot doslej sodelovati pri ugotavljanju možnosti izkoriščanja skritih rezerv in dosledno vztrajati pri zahtevi o uvajanju norm in sistema premiranja. Boriti se mora za uveljavljanje načela, ki priznava za enako delo enako plačilo.

Plenum je obširno razpravljalo o strokovnem izobraževanju mladih delavcev. Statistika kaže, da je samo v Izoli med 848 mladimi delavci 595 nekvalificiranih, 217 pa polkvalificiranih. V podjetju Telekomunikacije v Sežani je med 126 118 nekvalificiranih, v tovarni Lama-Dekani od 122 zaposlenih 90 nekvalificiranih, v tovarni Erma v Šmarjah pa od 97 — 72 nekvalificiranih. Pri tem pa je treba priporočiti organizatorjem strokovnih tečajev, da bi bili tečaji poljudnejši kot so nekateri, in da bi upoštevali dokaj nizko predizobrazbo predvsem nekvalificiranih delavcev, razen tega pa, da bi se lotili ustanavljanja stalnejših oblik izobraževanja mladine s prirejanjem večernih šol delavskih univerz in podobno vsaj v večjih industrijskih središčih.

Plenum je posvetilo obilo pozornosti razpravi o življenjskih pogojih mladih delavcev. Le-ti so v nekaterih industrijskih krajih vredni temeljitega razpravljanja in takojšnje rešitve. Teško je in tudi nesmiselno, zahtevati povečanje delovne storilnosti, če je na primer v Izoli med 933 mladimi delavci 488 takih, ki si sami pripravljajo hrano, ki pa je večkrat nezadostna. Ugotovljeno je, da jih polovica uživa največkrat le suho hrano. Posebno vprašanje pa je

stanovanjska stiska. V 17 primerih v Izoli so ugotovili, da stanuje v eni sobi po 5 do 7 deklet, ki prenočujejo na tleh, v nezakurjenih, zatohlih in za bivanje skrajno neprimernih prostorih. Treba bo zato preučiti možnosti preureditve sedaj zapuščenih stanovanjskih poslopj in osnovati obratne menze, ki bi lahko za primerno ceno dajale članom delovnih kolektivov tople obroke hrane.

Plenum je tudi razpravljalo o pravilni razporeditvi delovnih mest in o njihovi zasedbi z delavci, ki imajo veselje in sposobnost za določene vrste dela. Le na ta način, vzporedno z določitvijo realnih norm, ki pa se ne smejo prepogosto menjavati, kar se še vedno dogaja v nekaterih podjetjih, in z odstranjevanjem slabih delovnih pogojev kot so na primer v Lesnem kombinatu v Ilirski Bistrici, lahko pričakujemo povečanje delovne storilnosti in tudi večje zanimanje članov mladinske organizacije za sodelovanje v organih družbenega upravljanja. Ob zaključku posvetovanja je plenum sprejel vrsto sklepov, ki jih bodo obravnavali na sestankih osnovnih organizacij Ljudske mladine in na posvetovanjih delavske komisije OK LMS s predsedniki mladinskih organizacij vseh večjih podjetij.

Skozi Sueški kanal bodo kmalu spet zaplule ladje

Očiščevalna dela v Sueškem prekopu napredujejo hitreje, kot so pričakovali. Po poročilih iz Port Saída predvidevajo, da bodo prve ladje lahko zaplule skozi kanal že proti koncu tega me-

seca. Očiščevalna dela s tem sicer še ne bodo končana, ker bodo odprli plovbo najprej le za ladje do 10.000 ton. Pri čiščenju kanala sodeluje tudi naš plavajoči orjak »Veli Jože«, ki ga imamo priložnost večkrat videti tudi v koprskem pristanišču.

Se en koristen izum, ki bo vseč zlasti gospodinjam. Gre za ročno tehtnico iz plastične snovi. Tehtnica je nekoliko večja kot navadna žlica in je zlasti primerna za tehtanje sladkorja, kave in podobnih reči. Praktična naprava si bo prav gotovo hitro utrla pot na trg

Osemindeset ur po rojstvu monakovske prestolonaslednice so se pojavile njene prve fotografije. Kot je znano, je Monako izrazito turistična država, zato so tudi iz tega srečnega dogodka v vladarjevi družini naredili »kšeft«: fotografije so dali na dražbo in izkupili zanje dvajset milijonov frankov. Na sliki vidimo malo Carolino Luizo Margerito s svojo mamico, bivšo filmsko igralko Grace Kelly

PODMORNICA ZA PREVOZ NAFTE

V eni izmed najbolj renomiranih japonskih ladjedelnic bodo zgradili veliko podmornico, ki jo bodo uporabljali za prevoz nafte. Podmornica bo dolga okrog 160 m, njena nosilnost pa bo 30.000 ton. Pogoj je, da bo atomski reaktor in plula bo s hitrostjo 22 morskih milj na uro. Stala bo dvakrat toliko kot navaden tanker enake nosilnosti.

Glasba proti dolgočasju pri delu

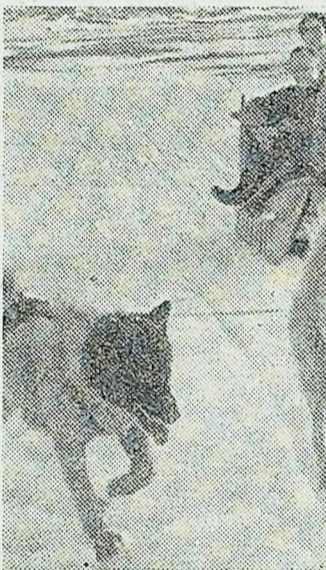
Delo v sodobnih tovarnah, kjer je temelj sodobnega procesa tekoči trak, je sicer na pogled lahko, toda prav zaradi tega postanejo že po nekaj dneh vsi gibi delavcev skoraj avtomatični, kar deluje izredno utrujajoče. Delavci izgubijo zanimanje za delo, saj jim ni treba nič misliti. Postane jim dolgčas. Takšno razpoloženje pa negativno vpliva na proizvodnjo. Zato se poskušajo boriti proti temu z glasbo. Poskusi so pokazali, da se je v neki tovarni, kjer so uvedli

TUDI ANGLEŽI SE SELIJO

Osamosvojitve kolonij, ki so bile dolga stoletja izvor ekonomske moči Velike Britanije, občutno vpliva na življenjsko raven na samem otoku. Zato tudi Angleži iščejo novih možnosti in se selijo. Kaže, da jim je posebno pri srcu Nova Zelandija, saj so v pričem poldrugem mesecu vložili na pristojni urad kar 30.000 prošelj za izselitev na ta oddaljeni otok v Južnem morju.

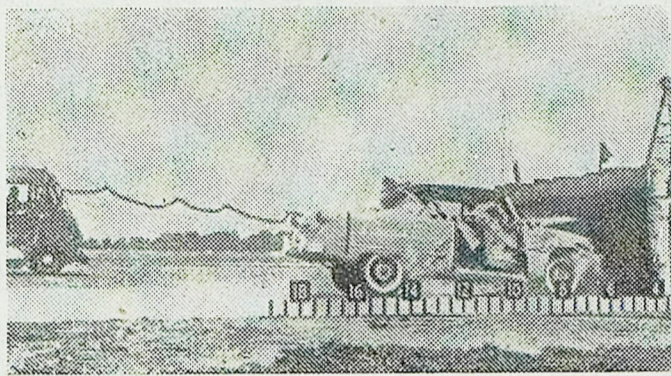
O arabskem kralju Ibn Saudu je bilo zadnje dni mnogo govora. Bil je na obisku v ZDA, kjer je doživel neprijetno presenečenje, ki mu ga je pripravil newyorški župan. Ta je namreč na svojem področju prepovedal, da bi kdorkoli uradno pozdravil tujega gosta. Nestrpni župan ga je namreč proglasil za protikatoličana in antisemita ter mu na ta način sporočil, da je v New Yorku nezaželen.

Kljub velikemu tehničnemu napredku na področju prometa so še danes na vsem ogromnem polarnem področju, ki meri okrog 5 milijonov kvadratnih kilometrov, najzanesljivejše prometno vozilo eskimske sani s pasjo vprego. Eskimske pse z gostim kožuham pa prištevajo med najskromnejše

Lani 76 milijonov potnikov

Po podatkih Mednarodne letalske organizacije se je lansko leto povečal letalski promet za 15% v primerjavi z letom 1955. Letala, ki vzdržujejo številne zračne proge, so v tem času prepeljala nad 76 milijonov potnikov. Zanimivo je, da je odstotek prometnih nezgod pri letalih manjši kot pri kateremkoli drugem prevoznem sredstvu.

Preden je nov model avtomobila zrel za trg, mora prestati hude preizkušnje. Po več kilometrov dolgi dirki čez drn in strn poženejo vozilo s polno hitrostjo v betonski zid. Tako ugotovijo odpornost materiala in konstrukcije ter varnost, ki jo zagotavlja nov avto potnikom. Za krmilom seveda ne sedi pravi šofer, ampak lutka, na kateri pozneje ugotavljajo poškodbe. Vozilo pa vodi vozač s posebno pripravo avtomobila, ki vozi vzporedno, po cesti.

Atomska letala

Pred nekaj tedni smo poročali, da so v leningrajski ladjedelnici začeli graditi prvi atomski ledolomilec. Medtem pa je sovjetski časopis Ogonjok objavil novice, da nameravajo v Sovjetski zvezi v bližnji prihodnosti uvesti tudi v letalski potniški promet transportna letala na atomski pogon. Ta letala bodo mnogo večja kot sedanja in tudi hitrejša, saj trdijo, da bodo vozila s hitrostjo okrog 3000 kilometrov na uro.

Skoraj neverjetno

Higienska uprava v Helsinkiju na Finskem je objavila poročilo o svoji dejavnosti, kjer trdi, da niso v minulemu letu našli v vsem glavnem mestu niti ene stene. To je po mnenju uprave dokaz visoke higienike kulture finskega ljudstva.

Na dirkališče se je pripeljalo mnogo kočij, vratarji pri vhodu pa so nas pustili noter brez vstopnic, ker smo bili v uniformah. Stopili smo z voza, kupili programe ter se peš odpravili čez polje in nato čez gladko, steptano dirkališče do konjušnice.

Glavna tribuna je bila stara in napravljena iz lesa, stavne lope pa so bile pod tribuno, v vrsti poleg helvov. Vzdolž ograje na dirkališču je bila cela množica vojakov. Konjska ograda je bila dokaj polna ljudi. Pravkar so peljali konje ven in jih vodili v krogu pod drevesi za glavno tribuno. Videla sva nekaj znancev, našla stolice za Fergusonovo in Catherine ter opazovala konje.

Konji so s spušenimi glavami stopali drug za drugim, konjušniki pa so jih vodili. Crowell se je za enega izmed konjev, ki je bil šrlatnotemne barve, zaklinjal, da je pobarvan. Strmeli smo vanj in zdelo se nam je, da je morda res. Pojavil se je, tik preden je zvonec dal znamenje z sedlanje. Poiskali smo ga v programu po številki na konjušnikovi roki; bil je označen kot črni žrebec z imenom »Japalac«. Dirka je bila namenjena konjem, ki niso bili na dirkah nikoli odnesli nagrade tisoč lir ali pa več.

Catherine je bila prepričana, da je konj prebarvan. Fergusonova je menila, da ne more ničesar reči. Tudi jaz sem bil mnenja, da je videti sumljiv. Zedinili smo se, da moramo nanj staviti, in smo stavili sto lir. Na plakatih je bilo razvidno, da ta konj prinaša petintrideset lir na vsako stavljenno liro. Crowell je šel kupiti listke za stavo, mi pa smo gledali jockeye, kako se enkrat jahajo naokrog, kako potem zavijajo pod drevesi na dirkalno stezo in kako se v počasnem galopu približujejo zavozu, kjer je bil start.

Povzpeli smo se na glavno tribuno, da bi gledali dirke. V San Siru takrat še ni bilo na startu traku; starter** je razporedil v vrsto vse konje (na dirkališču so bili videti prav majhni), potem pa je z dolgim bičem dal znak za start. Konji so planili mimo nas; črni je bil prav na čelu in je na zavozu prehitel že vse druge. Z daljnogledom sem ga opazoval na drugi strani dirkališča in videl, kako si jockey prizadeva, da bi ga zadržal; toda ni mu ga uspelo zadržati. In ko so se za zavojem spet prikazali na ravni stezi, je bil črni konj že za petnajst dolžin pred drugimi. Ko je že dospel na cilj, je še nekaj časa tekel in na ovinku zavil.

»Mar ni čudovito?« je rekla Catherine. »Dobili bomo več kot tri tisoč lir. To je zares krasen konj.«

OKRADLI SO POLICIJO

Neznani vlomilci so nedavno vdrli v poslopje policijskega komisariata v Mes-sini (Italija) in odnesli železno blagajno, kjer so bile plače za vse policijsko osebje. Zanimivo je, da so policaji opazili vlom šele zjutraj, ko so bili vlomilci že zdavnaj na varnem. Edina sled, ki so jo pustili prebrisanci, je bila prazna blagajna. Našli so jo razbito v bližini mesta.

OBLEKA IZ ALUMINIJA

Pred kratkim so na neki razstavi v Parizu pokazali obiskovalcem zanimivo novost-tkanino iz aluminija. Nova tkanina, ki je izdelana iz naravnih ali umetnih vlaken, prepojenih z aluminijem, se ne odlikuje le po svoji trpežnosti, ampak ima obenem tudi to dobro lastnost, da je mnogo toplejša.

— Direktor tovarne umetnega usnja se zanima za recept, po katerem si mu pripravil zrezek, ki ga zdaj je.

ERNEST HEMINGWAY:

Slovo od orožja

POSLOVENIL RADO BORDON

»Ne vem, dragi. Vselej sem se bala dežja.«
 »Meni je všeč.«
 »Rada se sprehajam v dežju. Toda v ljubezni je zelo neprijeten.«
 »Vselej te bom ljubil.«
 »Ljubila te bom v dežju in v snegu in ob toči — kaj je še takega?«
 »Ne vem. Mislim, da se mi spi.«
 »Zaspi, dragi, jaz pa te bom ljubila, naj bo, kakor hoče.«
 »Saj se pravzaprav ne bojiš dežja, kajne?«
 »Ko sem s tabo, ne.«
 »Zakaj se ga bojiš?«
 »Ne vem.«
 »Povej mi!«
 »Nikar me ne sili.«
 »Povej!«
 »Ne.«
 »Povej mi!«
 »Prav. Bojim se ga zato, ker včasih vidim sebe mrtvo v dežju.«
 »Ne.«
 »In včasih vidim tudi tebe mrtvega v dežju.«
 »To je že bolj verjetno.«
 »Ne, ni, dragi. Kajti jaz te lahko rešim. Vem, da te lahko. Toda samemu sebi ne more nihče pomoči.«
 »Prosim te, nehaj! Nočem, da nocoj zblazniš. Ne bova več dolgo skupaj.«
 »Ne, toda jaz sem že tako in tako nora. Vendar bom nehala. Vse skupaj je neumnost.«
 »Da, vse skupaj je sama neumnost.«